

REGESTÁK

A MAGYAR TUDOM. AKADÉMIA KÉZIRATTÁRÁBAN LÉTEZŐ
S OLASZORSZÁGI LEVÉLTÁRAKBAN MÁSOLT MAGYAR TÖR-
TÉNELMI VONATKOZÁSÚ OKLEVELEKBŐL.

— ELSŐ KÖZLEMÉNY. —

901. február.

A velencei állami levéltár »*Atti Ducali e Diplomatici*«
című osztályában (Busta I Documento I) egy Mircse által héza-
gosan közölt oklevél létezik, melyből kiderül, hogy a magyarok
901. év elején vagy 900. végével törtek be Olaszországba.

1119. ápril.

Michael András a velencei Signoria által követségbe kül-
detvén Magyarországra, elutazása előtt megírja végrendeletét.
(A legrégibb velencei követség Magyarországra, mely oklevéllel
bizonyítható.)

1223. körül.

Egy velencei polgár panaszt emel a Signoria előtt bizonyos
magyar alattvalók általi megraboltatása miatt.

1223. körül.

A velencei Signoria követet küld II. Endre magyar király-
hoz bizonyos magyar területen kifosztott velencei alattvalók
ügyében.

1223. körül.

II. Endre levele a velencei dogéhoz, velencei kereskedők-
nek magyar területen való állítólagos megfosztatása ügyében,
melyről, úgy mond, neki semmi tudomása nincs. Küldi hozzá a
győri püspököt, s kéri megjelölni azon személyeket, kik a bün-
tényt elkövették, hogy teljes igazságot szolgáltatthasson. Addig
azonban magyar alattvalónak ne legyen bántódása a történetek
miatt.

1224. márczius 4.

A Signoria vizsgálatot rendel el a magyar területen megrabolt velencei polgárok ügyében.

1228. decz. 30.

IX. Gergely pápa megerősíti a II. Endre király által adott egyházi kiváltságokat. »Datum Perusii III. Kal. Januarii, pontificatus nostri anno 2.«

1228. körül.

Kálmán lithvániai király s szlavoniai herczeg kötelezi magát, hogy az atyja II. Endre magyar király s a sz. szék közt létrejött, s a magyarországi egyházakra vonatkozó egyezség pontjait elismeri s teljesíteni fogja.

1233. augusztus 10.

IV. Béla (II. Endre elsőszülött fia) esküvel erősíti meg az atyja által a sz. székekkel kötött s a magyar egyházakra vonatkozó egyezséget. Az oklevelet Róbert esztergomi érsek, Renáld erdélyi püspök, Vazul csanádi püspök, Benedek váradi püspök, Theodoricus kun- és János boszniai püspök adják ki. A királyi oklevél kelte: »Apud silvam Bereyg presente magistro tavarnicorum nostrorum Dionisio voivoda, Matthia preposito aule nostre cancellario, Luca bano de Sceurin et multis aliis regni nobilibus anno domini 1233. Indictione V. die X^a Augusti.«

1233. november 28.

A pápai legatus levele Bélához II. Endre király elsőszülött fiához a sz. szék s II. Endre közti egyezséget illetőleg, figyelmeztetvén őt, hogy pogányokat közhivatalokban ne alkalmazzon.

1244. június 30.

IV. Béla esküvel erősíti meg a velencei köztársasággal kötött egyezséget Zára átengedését illetőleg. »Datum in castris iuxta castrum Gallas anno domini 1244. II. Kal. Julii.«

1256. ápril 12.

A velencei tanács elhatározza, hogy magyarok vagy németek által Velenczében megkötött ügyletekre kölcsön ne adassék. (Hiányos másolat s az eredetivel összehasonlítandó).

1260. ápril 9.

A Signoria a vegliai grófságot Schinella Guidónak s utódjainak adományozza.

1270. szeptember 16.

A velencei tanács a Magyarországból tengeren vagy szárazföldön behozott ezüst után a vámot minden mázsa után 14 sol-doban állapítja meg.

1273. január 11.

A velencei tanács megtiltja, hogy velencei polgár podestai vagy kapitányi hivatalt vállalhasson Friaulban vagy Istriában.

1274. augusztus 12.

A velencei Signoria megtiltja, hogy a velencei polgárok Paleologus császárral, Károly nápolyi királylyal s az estei örgróffal levelezhessenek.

1279. június 6.

Velencei tanácshatározat, mely szerint a tanács újból megengedi a Németországgal s Magyarországgal való kereskedést.

1286. május 5.

Endre szlavoniai herczeg (III. Endre) tanácsért és segélyért folyamodik a velencei Signoriához.

1286. május 13.

A németek s magyarok számára készített országutak ügyében.

1286. május 25.

A velencei Signoria követet küld IV. László magyar királyhoz.

1291. június 2.

Egy Endre nevű magyar Mária nápolyi királynő (V. István magyar király leánya) által fogságban tartatik. (A nápolyi levéltárból.)

1291. június 21.

Mária nápolyi királynő fiának, a Magyarországba készülő Martell Károlynak disz nyeretget küld. (A nápolyi levéltárból.)

1291. június 26.

Mária nápolyi királynő Drugeth Mihályt követül küldi Magyarországba. (A nápolyi levéltárból.)

1291. július 5.

György mester Martell Károly titkára s Magyar Domokos Mária nápolyi királynő lovászmestere Magyarországra visszatérnek. (Nápolyi levéltár.)

1291. július 8.

Magyar Miklós aradi prépostot, ki Nápolyban egyházjogot tanult. Mária nápolyi királynő pénzzel segíyezi. (A nápolyi levéltárból.)

1291. auguszt. 31.

Mária nápolyi királynő a Nápolyban tartzkodó Miklós (Nicolaus Ungarus) aradi prépost számára adott gyógyszereket kifizetni rendeli. (A nápolyi levéltárból.)

1291. szeptember 23.

A velencei Signoria fényes követséget küld III. Endre magyar királyhoz, trónraemeltetése alkalmából szerencsekívánatait átnyújtandó. A követek a királynő számára gazdag ajándékokat visznek.

1292. május 6.

A velencei Signoria III. Endre édesanyja kíséretében követeket küld Magyarországra.

1298. szept. 29.

Martell Károly nápolyi királyi helytartó elrendeli, hogy nagynénje, a Magyarországból Nápolyba visszatérendő Izabella magyar királynő (IV. László özvegye) számára két teljesen felszerelt gálya küldessék Spalatóba. (A nápolyi levéltárból.)

1300. december 8.

II. Károly nápolyi király engedélyt ad az unokájához I. Károly magyar királyhoz visszatérő Péter barátoknak, hogy ura számára több hajó gabonát vihessen Mária nápolyi királynő apuliai birtokairól. (A nápolyi levéltárból.)

1322. május 25.

A velencei Signoria tekintetbe vévén Boleszláv esztergomi érseknek a köztársaság iránti jóakarátát, valamint a jelentékeny szolgálatokat, melyeket I. Károly magyar királynál, nagy befolyásánál fogva, tőle várhatni, aranyhímzésű szövötteket küld neki ajándékba.

1322. október 8.

A velencei Signoria követeket küld I. Károly magyar királyhoz, 50,000 lírát szánván a viendő ajándékok megvásárlására.

1330. május 13.

Róbert nápolyi király követet küld I. Károly magyar királyhoz, ki a visszatérő magyar követtel Sems Miklóssal együtt utazik. (Nápolyi levéltár.)

1330.

A. váradi püspök követségben volt Nápolyban. (Nápolyi levéltár.)

1334. szeptember 18.

Jakab csanádi püspök megbizza Sethinar (?) Miklós budai polgárt, hogy Velenczében egy általa letéteményezett s aranyakat tartalmazó erszényt rejtő dobozt átvegyen. (Közjegyzői oklevél.)

(1340.)

Erzsébet királynő meghagyja Endre arbei comesnek, hogy Apuliába való átkelésére hajókat tartson készen.

1346. január 18.

A Signoria lépéseket tesz Nagy-Lajossal való béketárgyalások iránt s e célból egy ünnepélyes követség megindítását határozza el.

1347. május 7.

Erzsébet magyar királynő vásárlásokat tétetvén Velenczében, a velencei tanács, mely tudvalevőleg e királynő közbenjárásáért folyamodott volt a köztársaság s Lajos király közti viszály kiegyenlítése ügyében, megengedi, hogy a vásárolt árucikkek vámmentesen vitessenek ki.

1348.

A velencei Signoria árulás útján igyekszik megszerezni két dalmáciai várat.

1348. július 3.

A tanács öt bölcset választ a velencei köztársaság s a magyar király közti viszályos kérdések megvizsgálása céljából.

1353.

VI. Orbán pápa De Sancto Martiale Pétert küldi Nápolyba az I. Lajos magyar király birtokában volt várak s területek átvétele végett. (Nápolyi levéltár.)

1356. márczius 15.

A velencei Signoria, I. Lajos magyar király követe, a nyitrai püspök kérésére egy Velenczéből száműzött barátnak a visszatérést megengedi.

1356. május 2.

IV. Károly császár levélben kéri I. Lajos magyar királyt, hogy a velencei köztársaságtól semminemű egyességet el ne fogadjon. »Datum Prage die 2. Maji regnorum nostrorum anno 10° imperii vero 2°.«

1356. június 3.

IV. Károly császár levélben tudatja a velencei dogéval, hogy ő Lajos magyar királylyal a legszorosabb barátságban állván, őt háború esetén bármennemű ellenségei ellen segíteni fogja. »Datum Prage 3-a die mensis Junii regnorum nostrorum anno 10° imperii vero secundo.«

1356. június 24., július 5.

A Signoria intézkedéseket rendel el a mestrei s trevisoi hatóságoknál Lajos magyar király jövetele alkalmából.

1356. június 25.

A Signoria Cornaro Márkot küldi a paduai podestához a magyar királylyal való béketárgyalások ügyében.

1356. július 4.

I. Lajos magyar király menlevelet ad Marino de Gozio ragusai polgárnak, hogy ötöd-magával s a velencei tanács valamely tagjával hozzá szabadon eljöhessenek. »Datum sub castello Coneglianii 4-a die mensis Julii anno domini 1356.«

1356. július 6.

Az aquilejai patriárka levele a velencei dogéhez, melyben tudatja, hogy IV. Károly császár akaratából s parancsából ő I. Lajos magyar királyhoz csatlakozni s őt a velencei köztársaság ellen segíteni tartozik. »Datum Sacili die VI. mensis Julii Indict. nona.«

1356. július 6.

A velencei tanács három személyből álló követséget küld I. Lajos magyar királyhoz béketárgyalások megindítása végett, utasításul adván kinyilatkoztatni, hogy a Signoria kész visszaadni Magyarországnak Zárát s a többi neki meghódolt dalmáciai s szlavoniai részeket.

1356. július 21.

A velencei köztársaság követeket küld I. Lajos magyar királyhoz béketárgyalások megindítása céljából. »XXI. Julii 9. Indict.«

1356.

A velencei tanács a raguzai Marino de Goziot követségbe küldi Lajos magyar királyhoz béketárgyalások megindítása céljából.

1357. szept. 15.

A velencei tizek tanácsának halálítélete egy velencei polgár ellen, ki Magyarország nádorával titkon alkudozásokba bocsátkozván, hazaárulással vádoltatott. Az elítélt (Marco de Donado) fia örök számkivetésre ítéltetett.

1357. szept. 20.

Hasonló büntényért a tizek tanácsa elé idéztetik Jacobino de Papia velencei polgár.

1357. november 16.

VI. Ince pápa mint békeközvetítő I. Lajos magyar király s a velencei köztársaság közt. A velencei doge levele ez ügyben a pápához. »Datum die XVI. Novembris X. Indictionis.«

1357. decz. 1.

A velencei tanács 100 lira birság terhe alatt meghagyja Magyarországra küldött követeinek, hogy a kiszabott határnapra Velenczébe visszatérjenek.

(1358.) június 30.

A trevisoi parancsnok jelenti a velencei Signoriának, hogy egy erős magyar csapat Friaulból jöve Sacilét elfoglalta. »Datum Trevisii die 30. Junii« (év nélkül.)

1359. augusztus 1.

A velencei Signoria bizonyos csempészeti ügy elintézése végett követet küld Szécsy Miklós bánhoz.

1359. szept. 2.

A velencei Signoria az I. Lajos magyar királylyal kötött béke némely pontjai végrehajtása ügyében követet küld Szécsy Miklós horvát- s dalmátországi bánhoz

1359. decz. 19.

Az 1358-ki békekötés foganatosítására vonatkozó tárgyalások, a Signoria s Szécsy Miklós horvát- s dalmátországi bán közt. A Signoria követelései. (A Wenzel *Dipl. Eml. az Anjoukorból* II. köt. 535—539. lapjain levő oklevéltől némileg eltérő másolat.)

1360. január 4.

Szécsy Miklós dalmát- s horvátországi bán a velenceiek által Dalmáciában okozott károk miatt követet küld a velencei Signoriához.

(1360.) január 16.

Ursio Bertalan velencei követ a Szécsy Miklós dalmát- s horvátországi hánnal Zengben folytatott béketárgyalásairól tesz jelentést. egyszersmind az akkor Magyarországból uralgott pestisről is megemlékezőn. » A bán (Szécsy Miklós) arról értesít, hogy a király az erdélyi részekben levő hadsereghez ment. Nem tudom azonban, úgy van-e? mert itt nem lehet mindig az igazat megtudnom. Mondá továbbá a bán, hogy Magyarországból nagy a halandóság s hogy sok zászlós úr s főnemes is áldozatává esett a járválynak, kik közt van Leuchus, a nádor fivére is. . . . »
»Segne die 16. Januarii 13-e Indictionis« (1360.)

1360. február 27.

Ursio Bertalan velencei követ Budáról jelentést tesz megérkeztéről s Lajos király általi fogadtatásáról. E rendkívül érdekes jelentésnek a magyarországi pestisre s a királyi kihallgatásra vonatkozó egyes részletei teljes fordításban: »Február 2-án érkeztem Budára, hol megtudtam, hogy a király hushagyókeddre okvetlenül vissza fog érkezni az erdélyi hadseregtől. Nekem azonban Budán kelle időznöm egy borzasztó betegség miatt, mely a megérkezésemet követő éjjelen meglepett, melyből azonban isten segélyével valahogy kiláboltam s most már jobban vagyok. Annyit mondhatok, hogy Magyarországból nagy a halandóság, s különösen itt Budán s Visegrádon; Buda városában magában állítólag több mint 16,000 ember halt el, s a járvány még mindig tart.

. . . . A király pénteken f. hó 14-én késő este érkezett Visegrádra, hová magam is úgy a hogy átlvagoltam 16-án A nádornál jelentkezőm, néhány nap mulva kihallgatást nyertem a királytól » A kihallgatáson jelen volt a nádor s az esztergomi érsek. A velencei követ bizonyos compromittált velenceieknek a békekötés alapján való megkegyelmezése, illetőleg elkobzott javaik visszaadása ügyében jött, s miután a Signoria ebbeli ellenvetéseit előadta, a király ezeket mondá: »Ha éppen nem akarják

önök azt, hogy az illetők a köztársaság területére visszatérjenek, adják vissza nekik legalább birtokaikat, hogy megélhessenek, hisz jól tudom, hogy a jó hazafiak nem szeretnek árulókkal együtt élni. *Az árulókat magam se szeretem.*» Érdekes, hogy a jelen volt nádor tárgyalás közben többször *magyarul beszélt a királysággal s a mondotakat a király latinul tolmácsolta a velencei követnek.*

(1360.) ápril 17.

A velencei Signoriának tudomására esvén, hogy IV. Károly császár legközelebb át fogja szolgálatni I. Lajos magyar királynak Cividale s Feltre városokat, meghagyja követének Ursio Bertalannak, hogy azon esetre a Casemate nevű helyet a békekötés értelmében a velencei köztársaságnak adja vissza. »Die 17. Aprilis XIII. Indict.«

1360.

A »*Cronaca Veneta del Caroldo*« című codex leírását adja az I. Lajos s a velencei köztársaság közt a magyar sereg által Treviso környékén tett károk s egyéb okok miatt támadt viszálynak s az ennek kiegyenlítése céljából megindított tárgyalásoknak.

(1361.) május 8.

Ursio Bertalan velencei követ rövid levele a signoriához. »Datum die 8. Maji in Visegrad.«

1361. szeptember-november.

A velencei s ragusai hajósok közt történt összeütközés miatti tárgyalások a velencei Signoria s Szécsy Miklós horvát-s dalmátországi bán közt.

(1361.) decz. 3.

Szécsy Miklós horvát- s dalmátországi bán levele Delphino János velencei dogéhoz, melyben a velencei hatóságoknak a Velence s Dalmácia közti szabad kereskedést meggátló reud-szabályai ellen panaszt emel.

(1361.) decz. 23.

Szécsy Miklós horvát- s dalmátországi bán levele Delphino János velencei dogéhoz, melyben két károsított dalmáciai polgár számára elégtételt követel.

(1361.) decz. 23.

Szécsy Miklós horvát- s dalmátországi bán egy zárai kereskedőnek egy velencei polgár általi megkárosításáért elégtételt követel Delphino János velencei dogétól.

1361.

I. Lajos követek által engedélyt kér a velencei Signoriától, hogy a ferrarai őrgrófnak s Padua herczegének sőt küldhessen. Velence azonnal követet küld Ursio Bertalan személyében a magyar királyhoz, azon előterjesztéssel, hogy Ferrara s Padua szerződésileg vannak kötelezve a sőt Velenczétől vásárolni, mely kijelentés után I. Lajos visszavonta kérését. (A »*Cronaca Veneta del Caroldo*« című codexből.)

1363. december 3.

A velencei Signoria Ursio Bertalant követül küldi I. Lajos magyar királyhoz, hogy a köztársaság számára tőle 200 katonát kérjen.

1365.

I. Lajos magyar király a törökök által fenyegetett keleti császárság megmentése céljából hajóhad felszerelését tervezi s e végett alkudozásokba bocsátkozik Velenczével, mely késznek is nyilatkozott több gályát rendelkezésére bocsátani. Időközben azonban viszály támadván I. Lajos magyar király s a keleti fejedelmek közt, a velencei Signoria vonakodott átadni a gályákat, kijelentvén, hogy neki esküvel megerősített szerződése van a keleti császárral. Szerbia királya velencei polgár, a bolgár császárral pedig békében él. (A »*Cronaca Veneta del Caroldo*« című codexből.)

1374. október 10.

I. Lajos magyar királynak Franciaországban s Rómában járt követeinek a zágrábi püspöknek és Petrus iudexnek a velencei Signoria megengedi az istriai partokra való áthajózást.

1374. november 4.

V. Károly francia király Magyarországba induló követeinek a velencei Signoria megengedi az átkelést az istriai partokra.

1377. ápril 29.

A velencei Signoria ünnepélyes követséget meneszt I. Lajos magyar királyhoz De Priolis Jakab vezetése alatt.

Zólyom, 1377. november 9.

I. Lajos levele XI. Gergely pápához, melyben kéri, hogy Friul tartományát az excommunicatio alól, melylyel azt az abban lakó florencziek miatt sujtotta, mentse föl.

1377—1379.

Kivonat a »*Cronaca Placentina*« című codexből a Nagy-Lajos s Velence közötti háborúról. (Nápolyi könyvtár.)

1378. július 10.

Velence kitérő válasza VI. Orbán pápának az általa e köztársaság s I. Lajos magyar király közt tett közvetítő lépéseire.

1378. szeptember 28.

Friul tartománya követséget küld VI. Orbán pápához a tartományban letelepült florencziek miatt szenvedett excommunicatio alól való fölmentése ügyében.

1380. márczius 6.

A velencei köztársaság emlékirata I. Lajos magyar királyhoz. (Marino Sanudo másolata után. Igen hibás leírás.)

1381. márczius 7.

VI. Orbán pápa levele I. Lajos magyar királyhoz, melyben jelentvén, hogy Alençon Fülöp sabinai püspököt, I. Lajos rokonát, kinevezte aquilejai patriarkának, s őt I. Lajos hatalmas pártfogásába ajánlja.

(1381.) ápril 18.

János modrusi s vegliai comes levele Udine városához, melyben Helfinstein Lajost, a magyar király rokonát ajánlja az aquilejai patriarka méltóságára való megválasztatásra.

1381. ápril 18.

I. Lajos magyar király levele Friul tartományához a megválasztandó aquilejai patriárka ügyében, felhatalmazván a nevezett tartományt, hogy ama méltóságra Helfinstein Lajost, a magyar királynő rokonát megválaszthassák.

1381. ápril 18.

I. Lajos ajánlja VI. Orbán pápának Helfinstein Lajos püspököt az aquilejai patriarka méltóságára.

1381. ápril 18.

Erzsébet királynő ajánlja Friul tartományának rokonát Helfinstein Lajost az aquilejai patriarkai méltóságra való megválasztásra.

1381. aug. 16.

I. Lajos levele Friul tartományához s a pártfogása alatt álló aquilejai egyházhoz tartozó községekhez Alençonai Fülöp bibornoknak aquilejai patriarkává való kineveztetése alkalmából.

Zólyom, 1381. augusztus 16.

I. Lajos levele Alençonai Fülöphöz aquilejai patriarkává való kineveztetése alkalmából.

Ujvár, 1381. okt. 16.

I. Lajos levele Friul városához, melyben felszólítja, hogy az újon kinevezett aquilejai patriarkának, Alençonai Fülöp bibornoknak engedelmeskedjenek, s hogy az elhunyt patriárka s a magyar király közt fennállott szövetséget továbbra is fennálló-nak tekintsék. Egyúttal Spinola Boldizsárt küldi követül, kinek a levél credentionálisul is szolgál.

1381.

Az I. Lajos magyar királyhoz az aquilejai patriarkátus ügyében menesztett követeknek adott utasítások.

1382. febr. 4.

Erzsébet s Mária magyar királynők követet küldtek Velen-czébe, hogy a Signoriánál hadisegélyt eszközöljenek ki VI. Orbán pápa s Durazzoi Károly számára. A velencei tanács sajnálattal tudatja a magyar követtel, hogy jelenleg nincs abban a helyzetben, hogy a kívánt hadisegélyt megadhassa.

1382. február 4.

A velencei Signoria két követet küld Erzsébet s Mária királynőkhöz, hogy Lajos király halála alkalmából részvétét, a királynők megkoronáztatása alkalmából pedig szerencsekívánatát fejezzék ki, egyúttal a köztársaság baráti készségét felajánlván továbbra is. A követek nemcsak a királynőkhöz, de több ország-nagyhoz is kaptak credentionális leveleket. A két követ kísérete 15 személyből állott, s napi költségek fejenként hat aranyban lőn megállapítva.

1382. február 10.

A magyar királynő közbenjárása folytán a velencei Signoria követséget küld az aquilejai patriarkához békeegyezség megkötése céljából.

1383. május 23.

A Velence s Magyarország közti békekötés megerősítéseül a Signoria egy Velenczébe küldött magyar püspök előtt tette le az esküt; Mária magyar királynénak hasonló esküje átvétele végett követ küldetik Magyarországba, a választás útján kinevezett Dandolo Saraceno személyében.

1383. június 16.

A tárgyalandó nagyfontosságú ügyek miatt Dandolón kívül még két más követ is küldetik Magyarországba.

1383. július 6.

Saraceno Dandolónak, a Mária királyné esküje átvétele végett Magyarországba küldött velencei követnek utasítások adatnak a Velence s Magyarország közt kötendő szövetség iránt.

1383. július 6.

A velencei Signoria Dandolo Saraceno személyében követet küld Mária magyar királynéhez, a Velence s Magyarország közt kötendő szövetség feltételeinek megállapítása végett. A szövetség a dalmát s velencei partok kölcsönös védelmére van irányulva. Mellékelvék a követnek adott utasítások a szerződés módzatai iránt.

1383. júl. 26.

Dandolo Magyarorszáiban tartzkodó velencei követ gyors futár által utasittatik a Signoria részéről, hogy azon esetre, ha eddig említést nem tett a kötendő szövetségről, ne szóljon többé; ha pedig tett, vagy neki tetten volna említést, — függessze fel a tárgyalásokat, azon ürügy alatt, hogy újabb utasításokat kell kérnie a Signoriától.

(Érdekes az, hogy a fenti datum alatt Leopold osztrák herceg követe Velenczében járt, s igen valószínű, hogy a Signoria e hirtelen elhatározása Leopold fondorlatainak tulajdonítható.)

1383. aug. 11.

Durazzo Károly hajókat kér Velenczétől, s Trani városának zálogba való lekötése mellett 100 ezer arany kölcsönt. Velence tagadólag válaszol, bár egyébként igen barátságosan nyilatkozik Károlyról.

1383. szept. 30.

Saraceno Dandolo jelentést tett a Signoriának a reábizott ügyben való eljárásáról s utasittatik a Signoria köszönetét nyilván-

nítani a nádornak a köztársaság iránti baráti érzelmeiért; a szövetségi tervet illetőleg pedig mentse ki magát, hogy kellő utasítások hiányában ez ügyben tovább nem mehet s kénytelen személyes utasítások átvétele végett azonnal velenczébe utazni. — Hasonló utasítást kapott a másik két velencei követ.

1384. ápril 1.

A zágrábi püspöknek megengedtetik, hogy a sz. földre való útjára Velenczében hajót bérelhessen s felszerelhessen; ha pedig tetszik neki, az Egyiptomba indulandó velencei hajórajjal minden díj nélkül utazhassék.

1384. június 14.

Mária királyné az aquilejai patriárka ügyében s egyéb dolgok miatt követet küld a velencei Signoriához, s a követség tárgyát képező ügyek kedvezőn intéztetnek el.

1385. június 27.

György corbaviai, János vegliai comesek s László vajda értésére adják a velencei dogénak, hogy Mária Magyarország királynéja az ország beleegyezésével elfogadta férjeül Lajos herceget, a francia király fivérét, s ők mint kiküldött követek útban vannak a nevezett hercegnek Magyarországba való elhozatala végett.

1385. júl. 5.

A Signoria Quirino Jakabot küldte Magyarországba, honnét visszatérőben a boszniai vajda fogságába esett. Ennek kiszabadítása érdekében intézkedéseket tesz.

1385. július 28.

A Signoria követet küld Paduába, hogy a Franciaországba induló s útjában oda érkezendő magyar követségnek szerencsekívánatát fejezze ki Máriának a francia herceggel való házassága alkalmából; s tudakolja meg, vajjon elég biztosak-e most az utak Magyarország felé, hogy a Signoria követséget küldhessen a királynéhoz.

1385. aug. 12.

Velence újabb követet küld Mária magyar királynéhoz bizonyos pénzösszeggel, de Zárából az út veszélyessége miatt tovább nem mehetvén, véd-menetet kér a királynétól.

1386. július 13.

A Signoria megengedi, hogy István erdélyi vajda unokaöccse István, néhai Dénes bán fia, agazonum magister, hajót szerelhessen föl Velenczében Jeruzsálembe való útjára.

(1386.) nov. 7.

Mária királyné megsürgeti a velencei Signoria budai követénél a békekötés erejénél fogva neki járó 7000 arany évi adó lefizetését. »Datum Bude VIII. die mensis Novembris« (év nélkül.)

1387. júl. 2.

A Signoria a Verry de Medicis és társa velencei házszal egyezséget köt a magyar koronának tartozó 7000 arany évi adó lefizetése végett. A nevezett ház megbizza Augustino di Paulot Budán, hogy a mondott összeget Mária királynénak fizesse le.

1388. február 8.

A velencei Signoria követet küld Magyarországra, hogy Zsigmond királynak, Erzsébet s Mária királynőknek egy zárai hajó letartóztatása, a zágrábi püspök elfogatása s egyéb dolgok iránt felvilágosítást adjon.

1401. június 27.

Vilmos osztrák herczeg a frisingeni püspököt és egy bizonyos Valse urat Velenczébe küldött azon megbizással, szerezzene neki segélyt Velenczétől a magyar korona elfoglalására. A velencei tanács nem akar e vállalatba bocsátkozni, okul adván, hogy Zsigmond király, noha szabadságától megfosztva s az ország nagyjainak hatalmában, de még életben van.

1402. január 9.

Zsigmond király bizonyos Guidoti Bertalant Velenczébe küld azon megbizással, hogy a turini békekötés alapján neki járó adó három évi hátralékát, 21 ezer aranyat vegye át a Signoriától, és ha lehetséges, a negyedik évre eső részletet is. A velencei tanács, tekintve azt, hogy Zsigmond már régóta Magyarországon kívül tartózkodik, s hogy azóta különféle nagy változások történtek az országban, valamint egyéb okoknál fogva elhatározza nem válaszolni Zsigmond követének s a 21 ezer arany megfizetését egyáltalán megtagadni.

1402. márcz. 13.

Zsigmond király megjelenté Velenczének szabadsága viszszeresését s trónja elfoglalását, egyúttal felajánlván továbbra is barátságát, tiltakozik Róbert római király olaszországi útja ellen. A velencei tanács csak hat héttel kelte után kapván meg a levelet, s egyébként is gyanut ébresztvén benne a levél hitelessége ellen az, hogy annak írója Pál kancellár milanói alattvaló, késett a válaszszal. Végre kiderülvén a levél hitelessége, a tanács elhatározza illő módon válaszolni Zsigmond királynak, s baráti érzelmeit hasonló érzelmekkel viszonzni.

1402. aug. 31.

A zengi comes pauaszt emel Velence előtt nápolyi László király ellen, mint ki a vidék lakosainak rendkívüli károkat okozott. A velencei tanács sajnálattal veszi tudomásul a dolgot, segítséget azonban nem nyújthat.

1402. okt. 17.

Albert osztrák herceg jelenti a velencei Signoriának Zsigmond királylyal kötött egyezményét, melynél fogva a magyar korona Zsigmondnak örökösök nélkül való elhalálozása esetében reá szállana; hogy továbbá Zsigmond király távolléte idejére őt Magyarország helytartójává nevezte ki, mely állását mihamarabb elfoglalandja. Kéri Velence pártfogását, valamint közvetítését is a Róbert s Venczel római királyok közti viszályok kiegyenlítése céljából. A velencei tanács örömmel vesz tudomást Albertnek Zsigmonddal kötött egyezményéről s barátságát a legnagyobb készséggel ajánlja fel. A római királyok közti közvetítést illetőleg, sajnálattal jelenti, hogy a nagy távolság miatt semmit sem tehet ez ügyben.

1403. január 29.

Zsigmond király Esztergomban és Visegrádon keltezett két rendbeli levelére, melyek egyikében a hátralékos adót Lorberer Zsigmond budai polgár kezeibe kéri lefizetni, másikában pedig aziránt kér fölvilágosítást, való-e hogy nápolyi László alkudozásba bocsátkozott Velenczével Dalmácia átadása iránt, a velencei tanács az elsőre kitérőleg, a másodikra tagadólag válaszol.

1403. február 2.

Zsigmond király követe, ki a fennti két levélben említett ügyekben Velenczében tartózkodott s különösen azon megbizással, hogy birja rá a Signoriát, hogy a turini békekötésből ráháruló kötelezettségeket esküvel erősítse meg, a Signoria választ sürgetvén, e sürgetés szokatlannak s illetlennek tartatott s hosszú tanácskozásra adott alkalmat, melynek eredménye a következő rövid válasz: A Magyarországon s a magyar korona alá tartozó országokban némi idő óta történt változásoknál fogva a Signoria nem teheti le most a kívánt esküt; de ha a magyar korona is teljesíteni fogja a turini békekötés föltételeit, a Signoria kész letenni az esküt a Lajos királylyal kötött béke értelmében, mely válasz a tanács által szótöbbséggel elfogadtatott.

1403. márczius 26.

Zsigmond király ismét elküldi követét Guidotit Velenczébe egy febr. 25-én Sienában kelt levelével, sürgetvén a hátralékos

adó megfizetését. A velencei tanács kijelenti, hogy bizonyos okoknál fogva Zsigmond fentti követelésére mitsem válaszolhat.

1403. ápril 21.

Zsigmond király újból követséget küld Velenczébe, neheztelését fejezván ki a tartozó adó megtagadásáért, kéri a Signoriát, tudassa vele legalább az okokat, melyek ez elhatározásra birták, késznek nyilatkoznán a netán felmerült tévedéseket vagy hibákat kiegyenlíteni. A velencei tanács ismét tagadólag válaszol.

1403. ápril 21.

A burgundi herczeg kéri a velencei Signoriát, hogy a turini békekötés alapján a magyar királynak tartozó 7000 arany évi adó 3 évi részleteit, melyeket Zsigmond király Dino de Rapondisra, a burgundi udvar tanácsosára ruházott át, a velencei Signoria által a burgundi herczeg fiának török rabságból való kiváltására kölcsönzött 15 ezer arany levonása után, neki fizesse meg. A velencei tanács válaszol a burgundi herczegnek és részletesen előadván a közte s Nagy Lajos király s szövetségesei közt kötött turini egyezségből reá háramló kötelezettségeket, a Magyarországhban történt változások miatt magát azok alól feloldottnak mondja.

1403. júl. 28.

A velencei tanácsban javaslat terjesztetik elő, hogy a Dalmácziaiba érkező s Magyarország elfoglalására induló nápolyi László elé ünnepélyes követség küldessék, mely Velence nevében üdvözlje. A javaslat azonban a titkos tanács többsége által elvetetett.

1403. júl. 28.

Velence újból tanácskozik nápolyi László ügyében; de minthogy nem tudja még bizonyosan, be fog-e azonnal hatolni Magyarországba, vagy Zárában koronáztatja-e meg magát, óvatosságot ajánl a tanács, az eseményektől tevén függővé további intézkedéseit.

1403. augusztus 27.

László király tudtára adván a velencei Signoriának Zárában történt megkoronáztatását, a velencei tanács elhatározza válaszában örömét s szerencsekívánatát fejezni ki Lászlónak s e levelet külön követ által Zárába küldeni.

1403. szept. 6.

Zsigmond király levele Ragusa városához, melyben tudatja, hogy Budára szerencsésen megérkezett, s hogy bizonyos Benedek

mester, jótéteményeit hálátlansággal viszonzván, a lázadók élére állott, de Pest városa határainál általa leveretett s fogságba vetetett. Budáról Esztergomba ment, hol a várat a szükséges helyőrséggel ellátta s kellőleg megerősítette. Meglátogatván továbbá Visegrádot, ott megtalálta a sz. koronát s az összes népesség jelenlétében fejére helyezte. Most nagyszámú hívei kíséretében Sz.-Fejervárnak veendi útját, s innét szlavoniai hívei látogatására induland. Az itteni lázadók leveretése után ugyanis Pécsre menend, honnét tudósítani fogja Ragusa városát a történendőkről s meg fogja neki küldeni a szükséges segélyt, hogy mint eddig, ezután is vitézüil ellenállhasson a lázadóknak.

1403. szept. 21.

A burgundi herczeg és Rapondis tanácsos újból sürgetik a Velenceáltal Zsigmond királynak tartozó s Rapondisra átruházott adóhátralék lefizetését. A velencei tanács ismét tagadólag válaszol.

1405. július 1.

Marczali Miklós volt erdélyi vajda Candiában kiállított oklevele, melyben köszönetét fejezi ki Darvasio velencei polgárnak, hogy rabszolgájának Margit magyar nemes hölgynek szabadságát visszaadta, s tőle nemzett két gyermekét is átengedte; kötelezi magát a nevezett hölgyet gyermekeivel együtt Magyarországra szállítani, valamint engedélyt kieszközölni Darvasio Jánosnak, hogy gyermekeit Magyarországon bármikor szabadon meglátogathassa.

1405. július 1.

Benedek bán leánya Margit török fogságba esvén, a törökök által egy Candiában lakó velencei polgárnak Darvasionak adatott el, kitől két gyermeke született. Évek múlva Marczali Miklós volt erdélyi vajda személyesen eljött Candiába, a fönnevezett magyar hölgy megváltása céljából; ennek tulajdonosa azonban beleegyezett őt minden váltságdíj nélkül gyermekeivel együtt szabadon bocsátani, sőt hazájába visszakisérni, egyedül azt kötven ki magának, hogy a hölgyet s gyermekeit néha-néha Magyarországon meglátogathassa; miről Marczali Miklós a fenti kelettel oklevelet állít ki. Ez egyezés megkötése után Marczali visszatért Magyarországra, hová Darvasio némi idő múlva szintén készült őt követni Margittal s gyermekeivel. Velenczébe érvén azonban, itt Margitnak egy rokona, Dénes bán fia János, jelentkezett nála, s magára vállalta annak gyermekeivel együtt való hazaszállítását; miibe beleegyezvén Darvasio, még bizonyos pénzösszeget is adott neki a nő s a gyermekek úti költségeire.

Évek múltak s Darvasio nem kapván semmi hírt volt rabszolgájáról s gyermekeiről, a velencei tanácshoz fordult, mely

levélben felhívja Zsigmond király figyelmét ez ügyre, teljesen megbízáván, hogy nem fogja megengedni, hogy Darvasio nagylelkűsége ily sötét hálátlansággal jutalmaztassék, elrendelvén, hogy a velencei polgár jogos igényei kielégíttessenek s legalább a volt rabszolganője hazaszállítására tett költségei megtéríttessenek.

1411. január 17.

Meghagyatik az inquisitoroknak, hogy tüstént keressenek fel egy Zerim Nicolisi nevű egyént s ügyesen hallgassák ki, vajon kapott-e ismét leveleket Magyarországból s mi célra, s ha szükségesnek találandják, tartsanak motozást lakásán, s ha gyanújeleket találnak, tartóztassák le s vezessék a tanács elé a nevezett egyént.

1411. december 12.

A Signoria több egyént fogad a Magyarország elleni háborúban való katonai szolgálatra.

1413. márczius 27.

Két magyar nemes a sz. földről visszatérvén Velenczében, a Magyarországgal időközben kitört háború miatt, letartóztatott s börtönbe vettetett. Sebenico városa követség által kéri a Signoriát a foglyokat neki átengedni, hogy magyar fogságban levő polgáraival kicserélhesse; mibe a Signoria beleegyezik.

1413. ápril 17.

A Zsigmond király s a velencei köztársaság közt XXIII. János pápa közbenjárására kötött öt évi fegyverszünet szerződési oklevele.

1413. május 4.

A velencei tanács Garai Miklós nádor fogadtatására, kinek eljövételétől sokat remél a béke s egyezség érdekében, 1000 aranyat szavaz meg.

1414. ápril 27.

Még azon időben, midőn Ozorai Pipo magyar sereggel Velence ellen hadakozott, tiltva lőn a florenczieknek a Paduában való tartózkodás, azon okból, mert Pipo florenczi vala. E rendelet visszavonatik s a florenczieknek, kik akár tanulmányi, akár más célból Paduába jönnek, az ott tartózkodás ismét megengedtetik.

1415. július 3.

Priuli Andrea velencei tanácsosnak egy egyén ajánlatot tesz, mely szerint 3 Zsigmond magyar királynak négy hó lefolyása

alatt életét elvenni igéri, hogy mily módon, azt egy halálra ítélt egyénen kész bemutatni. Zsigmonddal egy időben életét elvenni ajánlkozik Brunerius de la Szalának is, a király személyéért 35,000 aranyat követelvén. Priuli előadja az ajánlatot a velencei titkos tanácsnak, mely tekintettel arra, hogy Zsigmond halálos ellensége Velenczének, elfogadja azt.

1416. január 5.

Mocenigo Tamás velencei doge nyílt levelet állít ki egy bizonyos egyén számára, melylyel bizonyittatik, hogy annak jobb keze nem büntény miatt, hanem a magyarok által a lefolyt háboruban vágatott le.

1419. május 23.

Egy bizonyos Mudatio Mihály nevű egyén ajánlatot tesz a velencei Signoriának, hogy ő kész meggyilkolni Zsigmond királyt, ha a Signoria ezer arany évi jövedelmet hozó birtokot adományoz neki Kréta szigetén. A velencei titkos tanács elfogadja az ajánlatot, mint szükségést a velencei köztársaság érdekében.

1419. május 30.

A velencei tanács értesülvén, hogy egy János nevű magyar ember, ki azelőtt Veronában lakott, gyakran visszatér Magyarországból s Bolognában az ott tartózkodó veronai lázadókkal értekezleteket tartván, ezek üzeneteivel Veronába jön, hol szintén titkos összejöveleteket tart, meghagyja a veronai podestának, hogy a nevezett magyart fogassa el s biztos őrizet alatt kísértesse rögön Velenczébe. Együttal megparancsolja, hogy egy Verona közelében lakó családtól, mely méreg készítésével foglalkozik, szerezzen nagy titokban egy kis üvegcsével, s miután annak hatásáról kísérlet útján meggyőződött, küldje meg a tanácsnak lehető leggyorsabban.

1419. decz. 24.

Zsigmond király meggyilkolására ajánlkozik egy piacenai prépost. A velencei tanács tekintetbe véve, hogy Zsigmond a velencei köztársaság legkegyetlenebb ellensége, és hogy míg életben marad, vele a béke lehetetlen, elfogadja az ajánlatot, jutalmul a végrehajtott tett után prépostságot ígervén az illetőnek; egyelőre pedig 200 arany előleget rendel neki kiszolgáltatni.

1420. január 24.

Mudationak, a Zsigmond király megöletésére fölbérelt gyilkosnak védmeneti határideje lejárván, az meghosszabbittatik.

1420. febr. 7.

A velencei titkos tanács kétféle, azaz ételbe s italba adható mérget készíttetett Mudationak egy vicenzai gyógyszerész által Zsigmond király megöletése céljából. Mudatio e méreg hatását a gyógyszerészszel együtt akarván megkísérteni, a velencei tanács az eddig mély titokban tartott terv fölfedezésétől tartván, megvonja megbízását Mudatiótól s megsemmisíti erre vonatkozó határozatait.

1420. aug. 14.

A velencei tanács védmenetet ad egy Mudatio Micheletto nevű egyénnek, ki magára vállalta magyar Jánosot több lázadóval együtt kezeibe szolgáztatni.

1425. június 25.

Cilley Frigyes Zsigmond király ellenére egy magyar országnagy leányát vevén nőül s attól tartván, hogy Zsigmond erőhatalommal vissza veszi tőle a hölgyet, követet küld a velencei Signoriához s védmenetet kér, hogy nejével együtt Velence városaiba jöbessen, összes várait és saját szolgálatát a velencei köztársaságnak ajánlván fel. A velencei tanács válaszában köszönetet mond a tett felajánlásért s a védmenetet is, bár Velence mindenkinek nyitva áll készséggel kiállítani rendeli. (A velencei tanács titkos határozataiból.)

1439. január 2.

A rácz despota külön követ által a következőket kérte a velencei Signoriától: 1. Hogy adja el neki a Signoria Dulcignot. 2. Azon esetre, ha ő, fia vagy családja velencei területre jőne, engedessék meg neki az ottan való tartózkodás. 3. Intézkedjék a Signoria, hogy ezer arany évi járandóságát megkapja. 4. Végül jelentést tesz a Signoriának Magyarország megnyerése iránt eddig tett lépéseiről, igérvén, hogy azon esetre, ha Magyarország az övé lesz, jó barátságban fog maradni Velenczével. A tanács e végre a következő határozatot hozta: Válaszoltassék a rácz despotának a legalkalmasabbnak találandó módon, hogy Velence Dulcignot el nem adhatja, hogy a velencei területen való tartózkodása iránt megadatik az engedély, hogy a skutarii comesnek meg fog hagyatni, hogy járandóságát fizesse ki. Tett közleményeiért s jó hajlandóságáért pedig fejezze ki a tanács buzdító szavakkal köszönetét. (A velencei tanács titkos határozatainak jegyzőkönyvéből.)

Közli: ÓVÁRY LIPÓT.